

ERSTE BANK A.D. NOVI SAD
IZVRŠNI ODBOR
Broj: 40-301/2012
Datum: 29.05.2012. godine

Erste Bank a.d. Novi Sad

**Objavljivanje podataka i informacija
za godinu završenu 31. decembra 2011. godine**

OPŠTE INFORMACIJE

ERSTE BANK A.D. NOVI SAD

Sedište: Ulica Bulevar Oslobođenja 5, 21 000 Novi Sad, Srbija

Matični broj: 08063818

Poreski identifikacioni broj: 101626723

SWIFT: GIBARS22

Internet stranica: www.erstebank.rs

E-mail: info@erstebank.rs

Info telefon: 0800 201 201

SADRŽAJ

1. UVOD.....	6
2. SISTEM UPRAVLJANJA RIZICIMA	7
2.1. SISTEM, STRATEGIJA I POLITIKE ZA UPRAVLJANJE RIZICIMA	7
2.2. ORGANIZOVANJE PROCESA UPRAVLJANJA RIZICIMA	8
2.3. IZVEŠTAVANJE O UPRAVLJANJU RIZICIMA	11
2.4. UBLAŽAVANJE RIZIKA.....	12
3. REGULATORNI KAPITAL	13
3.1. STRUKTURA REGULATORNOG KAPITALA	13
3.2. OSNOVNE KARAKTERISTIKE ELEMENATA REGULATORNOG KAPITALA	14
3.2.1. OSNOVNI KAPITAL.....	14
3.2.2. DOPUNSKI KAPITAL	15
3.2.3. ODBITNE STAVKE OD KAPITALA.....	16
4. ADEKVATNOST KAPITALA	17
4.1. REGULATORNI KAPITALNI ZAHTEVI	17
4.1.1. KREDITNI RIZIK	17
4.1.2. TRŽIŠNI RIZICI	18
4.1.3. OPERATIVNI RIZIK	18
5. PROCES INTERNE PROCENE ADEKVATNOSTI KAPITALA	19
5.1. PROCES	19
5.2. MATERIJALNO ZNAČAJNI RIZICI	21
6. VRSTE RIZIKA	22
6.1. KREDITNI RIZIK	22
6.1.1. UPRAVLJANJE I KONTROLA	22
6.1.2. DEFINICIJA DOSPELIH NENAPLAĆENIH POTRAŽIVANJA.....	22
6.1.3. ISPRAVKA VREDNOSTI BILANSNE AKTIVE I REZERVISANJA ZA GUBITKE PO VANBILANSNIM STAVKAMA	22
6.1.4. KVANTITATIVNA OBJAVLJIVANJA	25
6.1.5. TEHNIKE UBLAŽAVANJA KREDITNOG RIZIKA	31
6.2. KAMATNI RIZIK.....	33
6.2.1. UPRAVLJANJE I KONTROLA	33
6.2.2. MERENJE.....	33
6.3. NAPOMENA O OSTALIM I NEOBJAVLJENIM PODACIMA.....	34

DEFINICIJE

Ekonomski kapital	Iznos kapitala potreban da se „pokriju“ svi rizici Banke, izračunat primenom ekonomskih mera kako bi se osigurala održivost Banke
Interni kapital	Iznos kapitala, uključujući i stavke slične kapitalu, u skladu sa internom definicijom Banke
Price Value Basis Point	Mera rizika promene vrednosti portfolija prouzrokovanog promenom kamatne stope za jedan bazni poen. Može se izračunati jedino za instrumente čija vrednost je osetljiva na promene u kamatnoj stopi
Proces interne procene adekvatnosti kapitala	Proces i sistemi uspostavljeni kako bi se odredio adekvatan nivo internog kapitala koji je potreban za “pokriće” materijalno značajnih vrsta rizika kojima je Banka izložena, a koji se razlikuju od istih definisanih Odlukom Narodne banke Srbije o adekvatnosti kapitala banaka (engl. <i>Internal Capital Adequacy Assessment process</i>)
Racio pokrića likvidnosti	Odnos visoko kvalitetne likvidne aktive i ukupnog neto novčanog odliva u narednih 30 dana (engl. <i>Liquidity Coverage Ratio</i>)
Racio stabilnog neto finansiranja	Odnos raspoloživog iznosa stabilnih izvora finansiranja i potrebnog iznosa stabilnih izvora finansiranja (engl. <i>Net Stable Funding Ratio</i>)
Regulatorni kapital	Iznos kapitala u skladu sa propisima Narodne banke Srbije
Rizični profil	Procena Banke o strukturi i nivou rizika prema kojima je izložena ili može da bude izložena u svom poslovanju
VaR	Najveći mogući gubitak u portfoliju Banke tokom određenog perioda i pri unapred definisanom interval poverenja

SKRAĆENICE

ALM	Upravljanje aktivom i pasivom (engl. <i>Asset and Liabilites Management</i>)
CRM	Ublažavanje kreditnog rizika (engl. <i>Credit Risk Mitigation</i>)
CRO	Član Izvršnog Odbora nadležan za rizike (engl. <i>Chief Risk Officer</i>)
ICAAP	Proces interne procene adekvatnosti kapitala (engl. <i>Internal capital adequacy assessment process</i>)
IRB	Pristup zasnovan na internom rejtingu (engl. <i>Internal Ratings Based Approach</i>)
LCR	Racio pokriva likvidnosti (engl. <i>Liquidity Coverage Ratio</i>)
MREL	Maksimalni iznos preuzimanja rizika (engl. <i>Maximum Risk Exposure Limit</i>)
MRS	Međunarodni računovodstveni standardi
MSFI	Međunarodni standardi finansijskog izveštavanja
NBS	Narodna banka Srbije
NSFR	Racio stabilnog neto finansiranja (engl. <i>Net Stable Funding Ratio</i>)
p.a.	na godišnjem nivou (engl. <i>per annum</i>)
PVBP	Price Value Basis Points
RCC	Određivanje kapaciteta za preuzimanje rizika (engl. <i>Risk-bearing Capacity Calculation</i>)
RSD	Dinar Republike Srbije

1. UVOD

Erste Bank a.d. Novi Sad (u daljem tekstu: Banka), član Erste Bank Group (u daljem tekstu: Grupa), priprema izveštaj Objavljivanje podataka i informacija (u daljem tekstu: Izveštaj) sa stanjem na dan 31. decembra 2011. godine i za godinu koja se završila na taj dan.

Izveštaj pruža zainteresovanoj strani mogućnost da dobije sveobuhvatni uvid u trenutni rizični profil kao i sisteme upravljanja rizicima i kapitalom Banke. Izveštaj obuhvata kvalitativne i kvantitativne podatke, odnosno informacije koje se odnose na sledeće oblasti:

- strategiju i politike upravljanja rizicima;
- strukturu kapitala;
- adekvatnost kapitala;
- proces interne procene adekvatnosti kapitala;
- izloženost Banke rizicima i pristupe za merenje i procenu rizika.

Izveštaj ispunjava zahteve za objavljivanjem propisane članom 51a Zakona o bankama (Službeni Glasnik RS br. 107/2005 i 91/2010) i Odlukom Narodne banke Srbije o objavljivanju podataka i informacija banke (Službeni Glasnik RS br. 45/2011).

U skladu sa zahtevima Odluke o objavljivanju podataka i informacija banke, Banka je u obavezi da objavi kvalitativne i kvantitativne podatke, odnosno informacije, propisane navedenom Odlukom, jednom godišnje sa stanjem na dan 31. decembra. Takođe, kvantitativne podatke, odnosno informacije je potrebno objaviti sa stanjem na dan 30. juna.

Podaci, odnosno informacije objavljeni u okviru ovog Izveštaja su predmet nezavisne revizije.

Izveštaj je dostupan na internet stranici Banke (http://www.erstebank.rs/rs/O_nama/Izvestaji).

Iznosi u ovom Izveštaju su iskazani u hiljadama dinara Republike Srbije (RSD), osim ukoliko nije drugačije naznačeno.

2. SISTEM UPRAVLJANJA RIZICIMA

2.1. SISTEM, STRATEGIJA I POLITIKE ZA UPRAVLJANJE RIZICIMA

Imajući u vidu delatnost kojom se bavi, Banka je sklona preuzimanju različitih vrsta rizika u svome poslovanju i stoga je prisutnost rizika opšta karakteristika različitih poslovnih aktivnosti Banke. Sa tim u vezi, Banka je uspostavila sveobuhvatan i pouzdan sistem upravljanja rizicima koji je zasnovan na njenoj jasnoj strategiji upravljanja rizicima i uključen u sve njene poslovne aktivnosti, obezbeđujući na taj način usklađenost rizičnog profila Banke sa njenom utvrđenom sklonošću ka rizicima.

Sistem upravljanja rizicima podrazumeva upravljanje svim rizicima kojima je Banka izložena ili može biti izložena u svom poslovanju i obuhvata identifikovanje rizika, merenja odnosno procene rizika, ublažavanja rizika i praćenja rizika, uključujući nadzor i izveštavanje o rizicima. Pored postizanja internog cilja efektivnog i efikasnog upravljanja rizicima, sistem upravljanja rizicima Banke je razvijen kako bi se ispunili i eksterni, a naročito, zahtevi regulatora.

Proaktivna strategija rizika Banke je usmerena na postizanje optimalnog prihvatljivog nivoa rizika a u cilju smanjenja potencijalnih negativnih efekata na kapital i finansijsku poziciju Banke, uz pridržavanje načela stabilnosti, sigurnosti, likvidnosti i rentabilnosti poslovanja.

Prihvatljiv nivo rizika Banke, odnosno njena sklonost ka rizicima, predstavlja strukturu i maksimalni nivo rizika koje je Banka spremna da preuzme sa strateškog aspekta. Sklonost ka rizicima Banke je usklađena sa strateškim i poslovnim planovima Banke. Obezbeđenje poslovanja Banke u skladu sa utvrđenom sklonošću ka rizicima se postiže kroz redovan proces planiranja za narednu poslovnu godinu, kao i naredne tri poslovne godine, implementacijom operativnih ciljeva za pojedinačne vrste rizika i limita poslovanja, obezbeđujući na taj način integrisanost sistema upravljanja rizika u sve poslovne aktivnosti Banke.

Banka je uspostavila politike i procese u skladu sa definisanom strategijom upravljanja rizicima, koji obezbeđuju dovoljno podrške i usmeravanja kako bi se realizovali strateški ciljevi i postigla usaglašenost sa regulatornim zahtevima u vezi sa upravljanjem pojedinačnim vrstama rizika, kao i procedure vezane za redovno izveštavanje Banke u vezi sa upravljanjem rizicima. Politike i procedure su sveobuhvatne, uskladištene na jednom centralnom mestu, transparentne i dostupne relevantnim zainteresovanim licima.

Imajući u vidu poslovnu strategiju Banke, ključni rizici kojima je Banka izložena su kreditni rizik, tržišni rizici i operativni rizik. Banka se takođe usredsređuje i na upravljanje rizikom likvidnosti, rizikom koncentracije i poslovnim rizikom. Pored upravljanja navedenim rizicima, kroz svoj sistem kontrole i upravljanja rizicima, Banka razmatra druge značajne rizike kojima je izložena.

2.2. ORGANIZOVANJE PROCESA UPRAVLJANJA RIZICIMA

Nadzor i kontrola rizika se postižu jasnom organizacionom strukturom sa definisanim ulogama i odgovornostima, delegiranim autoritetima i utvrđivanjem limita rizika

Krajnja odgovornost za upravljanje rizicima pripada Upravnom odboru i Izvršnom odboru. Izvršni odbor, a naročito član Izvršnog Odbora nadležan za rizike (engl. *Chief Risk Officer – CRO*), sprovodi funkciju nadgledanja u okviru strukture procesa upravljanja rizicima Banke. Kontrola i upravljanje rizicima u Banci se sprovode na osnovu poslovne strategije i strategije rizika usvojenih od strane Upravnog odbora kao i na osnovu metodologije upravljanja strateškim rizicima. CRO je odgovoran za implementiranje i poštovanje strategije kontrole i upravljanja rizicima koje se odnose na sve vrste rizika i poslovne aktivnosti. Dok Izvršni odbor, a naročito CRO, osigurava dostupnost odgovarajuće infrastrukture i osoblja, kao i metoda, standarda i procesa koji ih podržavaju, na operativnom nivou se odvijaju identifikacija, merenje, procena, odobrenje, nadgledanje, upravljanje i definisanje limita relevantnih rizika. Izvršni odbor je podržan od strane nekoliko nezavisnih organa, odnosno tela koji su uspostavljeni kako bi operativno izvršavali funkcije kontrole i sprovodili strateška zaduženja.

Osnovne uloge u upravljanju rizicima imaju sledeći organi, odnosno tela:

Sektor upravljanja rizicima

Sektor upravljanja rizicima, kao posebna organizaciona jedinica funkcionalno i organizaciono odvojene od aktivnosti preuzimanja rizika (engl. front office) Banke, je odgovoran za sistem upravljanja rizicima u Banci.

Odgovornosti Sektora upravljanja rizicima obuhvataju sledeće:

- Identifikovanje i merenje, odnosno procena izloženosti Banke prema pojedinim vrstama rizika;
- Praćenje rizika, uključujući nadzor, izradu analiza i izveštaja o visini pojedinih rizika, njihovim uzrocima i posledicama;
- Merenje, odnosno procena kao i praćenje rizičnog profila Banke i adekvatnosti kapitala;
- Praćenje parametara koji utiču na poziciju izloženosti Banke rizicima, prevashodno uključujući upravljanje i optimizaciju kvaliteta aktive i troška rizika;
- Razvijanje, primena i validacija kvantitativnih metoda i modela za upravljanje rizicima kao elemenata u procesu poslovnog odlučivanja;
- Izrada strategija i predloga limita izloženosti Banke po pojedinim vrstama rizika kao i kontrola ispunjenosti istih;
- Kvantifikovanje rezultata stres testiranja promena u ekonomskom okruženju i makro-ekonomskim uslovima koji utiču na finansijski položaj i kapital Banke;
- Procena rizičnosti novih proizvoda i procesa;
- Izrada metodologija, pravila, politika i procedura za upravljanje rizicima u skladu sa važećom zakonskom regulativom, zahtevima Grupe i posebnim potrebama Banke;
- Obezbeđivanje konzistentnosti i transparentnosti u sklopu procesa indentifikovanja, merenja, upravljanja, kontrole i izveštavanja o rizicima;
- Uspostavljanje poslovne prakse i kreiranje kulture okrenutosti ka rizicima podizanjem svesti zaposlenih o upravljanju rizicima.

Imajući u vidu različitost oblasti koje pokriva, a u cilju efikasnijeg obavljanja svoje uloge, Sektor upravljanja rizicima je podeljen u sledeće četiri organizacione jedinice:

- Direkcija upravljanja rizicima stanovništva;
- Direkcija upravljanja rizicima pravnih lica;
- Direkcija upravljanja rizičnim i spornim plasmanima;
- Direkcija za upravljanje strateškim rizicima Banke.

Slika ispod daje pregled organizacione strukture Sektora upravljanja rizicima Banke, pripadajućih direkcija i odeljenja, i na taj način predstavlja sistema kontrole koji je uspostavljen u Sektoru.

Organizacija Sektora upravljanja rizicima

Direkcija upravljanja rizicima fizičkih lica se fokusira na klijente fizička lica, mala i srednja preduzeća i preduzetnike (tzv. *Retail* klijenti). Koordiniše proces i standarde upravljanja kreditnim rizikom Retail klijenata, prevashodno kroz proces odobrenja plasmana Retail klijentima. Direkcija je takođe odgovorna za proces naplate potraživanja od klijenata u status neizmirenja kao i pripremu različitih analiza i izveštaja o kreditnom riziku Retail klijenata Banke.

Direkcija upravljanja rizicima pravnih lica sprovodi funkciju operativnog upravljanja kreditnim rizikom klijenata pravnih lica Banke. Odgovorna je za formalnu verifikaciju, preporuku i odobrenje kreditnog rizika klijenata pravnih lica, u skladu sa nivoom odlučivanja.

Direkcija za upravljanje rizičnim i spornim plasmanima je odgovorna za naplatu kao i za restrukturiranje klijenata u status neizmirenja iz segmenta klijenata pravnih lica i preduzetnika.

Direkcija Upravljanja strateškim rizicima je odgovorna za upravljanje rizičnim portfolijima Banke na makro nivou, za obezbeđenje adekvatnih metodologija i alata za upravljanje rizicima kao i adekvatnog okvira za kontrolu rizika i politika.

Odbor za upravljanje aktivom i pasivom

Odbor za upravljanje aktivom i pasivom (engl. *Assets and Liability Management Committee*) prati izloženost Banke rizicima koji proizlaze iz strukture njenih bilansnih obaveza i potraživanja i vanbilansnih stavki, predlaže mere za upravljanje kamatnim rizikom i rizikom likvidnosti, a obavlja i druge poslove utvrđene aktima Banke i propisima Narodne banke Srbije.

Služba za upravljanje aktivom i pasivom

Služba za upravljanje aktivom i pasivom je organizovana kao samostalni organizacioni deo koji je direktno odgovoran Izvršnom odboru Banke. Ona je odgovorna za upravljanje izvorima finansiranja i likvidnost Banke, kao i za upravljanje rizikom promene kamatnih stopa i deviznim rizikom.

Sektor interne revizije

Proces upravljanja rizikom u Banci se kontroliše najmanje jednom godišnje od strane interne revizije, koja ispituje adekvatnost procedura kao i usaglašenost Banke sa usvojenim procedurama. Interna revizija razmatra rezultate svog rada sa rukovodstvom Banke i izveštava Odbor za reviziju o svojim nalazima i preporukama.

Sektor kontrole usklađenja poslovanja Banke sa propisima

Služba kontrole usklađenosti poslovanja Banke se propisima (engl. *Compliance*), organizovana kao nezavisna organizaciona celina, prati usklađenost poslovanja i procedura Banke sa propisima i dugim internim aktima Banke u vezi sa rizicima. Funkcija kontrole usklađenosti se sprovodi u skladu sa svojim planiranom aktivnosti, a u cilju smanjenja rizika.

Služba Compliance upravlja sledećim rizicima, a prema organizacionoj strukturi službe:

- centralni compliance – rizici usaglašenosti sa propisima, rizici hartija od vrednosti u sklopu upravljanja rizicima sukoba interesa i reputacionog rizika;
- compliance sprečavanja pranja novca – rizici pranja novca i finansiranja terorizma. Funkcija sprečavanja pranja novca ima zakonom definisanu nezavisnost u svojim aktivnostima;
- upravljanje rizicima finansijskog kriminala – rizici internih i eksternih prevara, kriminalnih radnji, ne postupanja po propisima i internim aktima Banke, rizici ne poštovanja poslovnih običaja odnosno neetičkog ponašanja.

2.3. IZVEŠTAVANJE O UPRAVLJANJU RIZICIMA

Izveštavanje je od ključne važnosti kako bi se upravi obezbedile informacije potrebne za upravljanje. Adekvatnost izveštavanja u pogledu obima, kvaliteta i blagovremenosti je neophodna kako bi se upravi omogućilo da blagovremeno reaguje na stvaran i predviđen razvoj rizika.

Praćenje i kontrola rizika se, između ostalog, postiže sveobuhvatnim sistemom izveštavanja podržanog uspostavljanjem limita. Limiti odražavaju poslovnu strategiju i tržišno okruženje Banke, kao i nivo rizika koji je Banka spremna da prihvati. Tekuća izloženost Banke rizicima i njen razvoj se porede sa različitim uspostavljenim limitima rizika, pri čemu približavanje ili kršenje limita signalizira upravi potrebu za akcijom.

Informacije sakupljene iz svih poslovnih aktivnosti se ispituju i obrađuju da bi se identifikovali, analizirali i kontrolisali novi rizici. Ove informacije se prezentuju i objašnjavaju Upravnom odboru, Izvršnom odboru, Odboru za upravljanje aktivom i pasivom kao i zainteresovanim rukovodiocima poslovnih jedinica. Izveštaji pružaju dovoljno informacija o ukupnoj izloženosti prema različitim vrstama rizika, regionima i zemljama, industrijama i grupama klijenata, koncentracijama na nivou individualnih klijenata i ostalim koncentracijama, predviđanjima plasmana i investicija, merama izloženosti tržišnom riziku, racijama likvidnosti, odstupanju od utvrđenih limita, itd. Izveštaji se pripremaju i dostavljaju nadležnima na dnevnom, nedeljnom i mesečnom nivou, kao i u skladu sa zahtevima istih.

Najznačajniji izveštaji o kreditnom riziku sadrže informacije o razvoju volumena u svakom poslovnom segmentu, kvalitetu portfolija klasifikovanog po ocenama rizika i detaljne informacije o klijentima koji su izloženi riziku nastupanja statusa neizmirenja ili koji su već u statusu neizmirenja. Izveštaji služe kao osnova za ažuriranje kreditne politike poslovnih segmenata i njihovih poslovnih strategija i strategije upravljanja rizicima.

Izveštavanje o tržišnim rizicima uključuje ocenu tržišnog rizika u knjizi trgovanja koja se zasniva na VaR i PRVP merama. Takođe, eksterno regulatorno izveštavanje o tržišnom riziku, kojem Banka može da bude izložena po osnovu izloženosti u bankarskoj knjizi i knjizi trgovanja, obuhvata izveštavanje o neto otvorenoj valutnoj poziciji.

Izveštaji o operativnom riziku pokazuju razvoj i analize različitih događaj operativnog rizika i ključnih indikatora rizika.

Najznačajniji izveštaji o riziku likvidnosti uključuju izveštaje o pokazatelju likvidnosti, dnevnoj dinarskoj i deviznoj likvidnosti, petodnevnoj likvidnosti kao i racijama LCR i NSFR propisanim Bazel III standardom.

Banka izračunava i izveštava o kamatnom riziku odvojeno za sve značajne valute (izloženost u valuti preko 5% bilansa stanja), odnosno konkretno za RSD i EUR. Analize se sprovode mesečno ili kvartalno, u zavisnosti od vrste kamatnog rizika koji se analizira. Dalje, izveštaj koji daje pregled stanja na tržištu se priprema mesečno za potrebe sastanaka Odbora za upravljanje aktivom i pasivom.

Pored gore navedenog, Upravnom odboru se kvartalno dostavlja opsežan izveštaj o rizicima koji sadrži sve bitne informacije potrebne za ocenu rizika kojima je Banka izložena.

Za različite nivoe uprave u Banci se sastavljaju dodatni izveštaji o upravljanju rizicima, kako bi se obezbedilo da sve poslovne jedinice imaju pristup opširnim, neophodnim i ažurnim informacijama.

2.4. UBLAŽAVANJE RIZIKA

Prilikom procesa odobravanja plasmana, Banka naplatu očekuje prevashodno iz budućih novčanih tokova dužnika. Kao dopunu ovom vidu naplate i kako bi se smanjio gubitak usled potencijalnog nastupanja statusa neizmirenja dužnika, Banka uzima kolateral kao sredstvo obezbeđenja. Banka uzima što je moguće više kolaterala, pri čemu se prednost daje kolateralima koji se mogu brzo i jednostavno realizovati. Mogućnost uzimanja kolaterala zavisi od tekuće tržišne situacije i poslovne konkurencije. Efikasnost tehnika ublažavanja kreditnog rizika se meri i kontroliše praćenjem vremena potrebnog za realizaciju kolaterala.

Sve prihvatljive vrste instrumenata kreditne zaštite, kao i način vrednovanja i upravljanja istim, su detaljno objašnjeni u iscrpnom Katalogu kolaterala. Instrumenti kreditne zaštite se priznaju (odnosno stupaju na snagu kao instrument kreditne zaštite) u skladu sa zahtevima propisanim ovim katalogom i po ispunjenju odgovarajuće domaće zakonske regulative. To podrazumeva vrednovanje i klasifikovanje instrumenata obezbeđenja i njihovo korišćenje za umanjeње kreditnog rizika.

3. REGULATORNI KAPITAL

3.1. STRUKTURA REGULATORNOG KAPITALA

Banka je poštovala zahteve Odluke Narodne banke Srbije o adekvatnosti kapitala banaka (Službeni Glasnik RS br. 46/2011) prilikom izračunavanja regulatornog kapitala.

Ukupni regulatorni kapital Banke čini zbir Osnovnog kapitala i Dopunskog kapitala, umanjen za Odbitne stavke od kapitala.

Na dan 31. decembra 2011. godine, struktura regulatornog kapitala Banke je kao što sledi:

	<i>RSD '000</i>
	<i>Kvalifikovani kapital</i>
Nominalna vrednost uplaćenih akcija, osim preferencijalnih kumulativnih akcija	10.040.000
Emisiona premija	124.475
Rezerve iz dobiti	1.054.168
Neraspoređena dobit iz ranijih godina	21.510
Nematerijalna ulaganja	(295.083)
Regulatorna usklađivanja vrednosti – Nerealizovani gubici po osnovu hartija od vrednosti raspoloživih za prodaju	(1.470)
Osnovni kapital	10.943.600
Subordinirane obaveze	2.258.450
Deo revalorizacionih rezervi	23.449
Dopunski kapital	2.281.899
Potrebna rezerva iz dobiti za procenjene gubitke po bilansnoj aktivni i vanbilansnim stavkama	(2.436.112)
Prekoračenje kvalifikovanih učešća u licima koja nisu lica u finansijskom sektoru	(2.888)
Odbitne stavke od kapitala	2.439.000
<i>Od čega: umanjenje Osnovnog kapitala</i>	<i>1.219.500</i>
<i>Od čega: umanjenje Dopunskog kapitala</i>	<i>1.219.500</i>
Ukupno osnovni kapital	9.724.100
Ukupno dopunski kapital	1.062.399
Ukupno kapital	10.786.499

Tabela 1: Struktura regulatornog kapitala

Banka upravlja strukturom kapitala i vrši usklađivanja u skladu sa promenama u ekonomskim uslovima i rizikom karakterističnim za aktivnosti Banke.

Takođe, Banka osigurava da visina njenog kapitala u toku njenog poslovanja nikad ne bude manja od dinarske protivvrednosti iznosa od 10.000.000 evra prema zvaničnom srednjem kursu NBS, u skladu sa propisanim u Zakonu o bankama.

3.2. OSNOVNE KARAKTERISTIKE ELEMENATA REGULATORNOG KAPITALA

3.2.1. OSNOVNI KAPITAL

Akcijski kapital

Na dan 31. decembra 2011. godine, nominalna vrednost uplaćenog akcijskog kapitala osim preferencijalnih kumulativnih akcija, odnosno upisani i uplaćeni kapital Banke se sastoji od 1.004.000 običnih akcija pojedinačne nominalne vrednosti od RSD 10.000. U toku 2011. godine, nije bilo promena u akcijskom kapitalu.

Većinski akcionar Banke je Erste Group Bank Ceps Holding GmbH, Beč sa učešćem od 74 % u akcijskom kapitalu na dan 31. decembra 2011. godine.

Struktura akcionara Banke na dan 31. decembra 2011. godine je sledeća:

Naziv akcionara	Broj akcija	Učešće u %
Erste Group Bank Ceps Holding GmbH, Beč	742.960	74,0 %
Steiermärkische Bank und Sparkassen AG, Grac	261.040	26,0%
Ukupno	1.040.000	100,0%

Tabela 2: Struktura akcionara

Emisiona premija

Emisiona premija u iznosu od RSD 124.475 hiljada na dan 31. decembra 2011. godine obuhvata pozitivnu razliku između postignute prodajne vrednosti akcija i njihove nominalne vrednosti.

Rezerve iz dobiti

Rezerva iz dobiti na dan 31. decembra 2011. godine iznosi RSD 1.054.168 hiljada. Na dan 31. decembra 2010. godine rezerva iz dobiti iznosila je RSD 736.001 hiljada i uvećana je za RSD 318.167 hiljada po osnovu neraspoređenog dobitka iz 2010. godine, a na osnovu Odluke Skupštine akcionara Banke od 21. aprila 2011. godine.

Ostalo

Neraspoređena dobit iz ranijih godina iznosi RSD 21.510 hiljada i predstavlja dobit utvrđenu aktuarskim obračunom u skladu sa MRS 19.

Nematerijalna ulaganja u iznosu od RSD 295.083 hiljada na dan 31. decembra 2011. godine se u najvećem delu odnose na licence.

Nerealizovani gubici po osnovu hartija od vrednosti raspoloživih za prodaju iznose RSD 1.470 hiljada.

3.2.2. DOPUNSKI KAPITAL**Subordinirane obaveze**

Stanje obaveza po subordiniranim kreditima, koje ispunjavaju uslove za uključivanje u Dopunski kapital, na dan 31. decembra 2011. godine je prikazano u sledećoj tabeli:

Naziv poverioca	Oznaka valute	Iznos kredita	Datum dospeća	Učešće u %	<i>RSD '000</i>
					31.12.2011. godine
EGB Ceps	EUR	10.800.000	20.12.2015.	35,4%	861.045
Erste GICB	EUR	15.000.000	27.12.2021.	64,6%	1.569.614
Ukupno		25.800.000		100,0%	2.430.659

Tabela 3: Subordinirane obaveze

Subordinirani dugoročni kredit odobren od strane Erste Group Bank Ceps Holding GmbH, Beč je odobren dana 20. decembra 2005. godine u iznosu od EUR 10.800.000 na period od 10 godina sa grejs periodom od 5 godina. U skladu sa ugovornim odredbama, glavnica se otplaćuje u 21 jednake kvartalne rate od kojih prva dospeva nakon isteka grejs perioda.

Subordinirani dugoročni kredit odobren od strane Erste GICB Finance, Amsterdam odobren je dana 27. decembra 2011. godine u iznosu od EUR 15.000.000 na period od 10 godina sa grejs periodom od 5 godina. U skladu sa ugovorenim odredbama, glavnica se otplaćuje u 21 jednake kvartalne rate od kojih prva dospeva nakon isteka grejs perioda.

U skladu sa Odlukom NBS o adekvatnosti kapitala banke, subordinirane obaveze koje se uključe u Dopunski kapital se u poslednjih pet godina pre roka dospeća te obaveze umanjuju kumulativno za 20% godišnje, pa se u poslednjoj godini pre roka dospeća ne uključuju u Dopunski kapital. U skladu sa tim, ugovoreni subordinirani dugoročni kredit odobren od strane Erste GICB Finance, Amsterdam je umanjen za odgovarajući procenat prilikom uključivanja u Dopunski kapital.

Tabela ispod prikazuje iznos subordiniranih obaveza uključenih u Dopunski kapital na dan 31. decembra 2011. godine:

Naziv poverioca	<i>RSD '000</i>
	Subordinirani kapital
Erste Group Bank Ceps Holding GmbH, Beč	688.836
Erste GICB Finance, Amsterdam	1.569.614
Ukupno	2.258.450

Tabela 4: Subordinirani kapital

Deo revalorizacionih rezervi

Revalorizacione rezerve se odnose na hartije od vrednosti koje se kotiraju na berzi i koje se jednom mesečno usklađuju sa cenom na tržištu. Po osnovu ovih usklađivanja Banka je ostvarila pozitivne revalorizacione rezerve u iznosu od RSD 23.449 hiljada (posle umanjenja za porez).

3.2.3. ODBITNE STAVKE OD KAPITALA

Odbitne stavke od kapitala se oduzimaju od Osnovnog i Dopunskog kapitala na način da je 50% njihovog ukupnog iznosa oduzeto od Osnovnog kapitala i 50% od Dopunskog kapitala.

Na dan 31. decembra 2011. godine sledeće stavke su bile odbitne od kapitala:

Potrebna rezerva za procenjene gubitke

Potrebna rezerva za procenjene gubitke po bilansnoj aktivi i vanbilansnim stavkama predstavlja zbir pozitivnih razlika, utvrđenih na nivou dužnika, između rezerve za procenjene gubitke obračunate u skladu sa Odlukom NBS o klasifikaciji bilansne aktive i vanbilansnih stavki banke (Službeni Glasnik RS br. 94/2011) i utvrđenog iznosa ispravke vrednosti bilansne aktive i rezervisanja za gubitke po vanbilansnim stavkama obračunatih u skladu sa MRS/ MSFI.

Na dan 31. decembra 2011. godine, potrebna rezerva za procenjene gubitke koji mogu nastati po osnovu bilansne aktive i vanbilansnih stavki iznosi RSD 2.436.112 hiljada. Celokupni iznos potrebne rezerve za procenjene gubitke Banka tretira kao odbitnu stavku od kapitala.

Prekoračenje kvalifikovanih učešća

Prekoračenje kvalifikovanih učešća u licima koja nisu lica u finansijskom sektoru iznose RSD 2.888 hiljada na dan 31. decembra 2011. Godine i korišćena su kao odbitna stavka od kapitala.

4. ADEKVATNOST KAPITALA

4.1. REGULATORNI KAPITALNI ZAHTEVI

U skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banaka, ukupan iznos kapitalnih zahteva se izračunava i stavlja u odnos sa regulatornim kapitalom. Regulatorni kapital mora biti raspoloživ najmanje u iznosu zbira minimalnih kapitalnih zahteva.

Minimalni kapitalni zahtev u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banaka, t.j. ratio adekvatnosti kapitala, od 12% je bio postignut sve vreme u toku izveštajnog perioda. Na dan 31. decembra 2011. godine ratio adekvatnosti kapitala je iznosio 24,37%.

Na osnovu poslovnih aktivnosti Banke, sledeći kapitalni zahtevi su obračunati za kreditni rizik, tržišne rizike (tj. cenovni rizik po osnovu dužničkih hartija od vrednosti i deviznog rizika) i operativni rizik.

4.1.1. KREDITNI RIZIK

Kapitalni zahtev za kreditni rizik izračunava se množenjem ukupne aktive ponderisane kreditnim rizikom sa 12%. Banka izračunava aktivu ponderisanu kreditnim rizikom primenom standardizovanog pristupa.

Na dan 31. decembra 2011. godine eksterni kreditni rejtinzi agencija za kreditni rejting nisu korišćeni kako bi izračunala aktiva ponderisana kreditnim rizikom.

Za više informacija videti tačku 6.1.

Tabela ispod pruža prikaz ukupnih minimalnih kapitalnih zahteva za kreditni rizik na dan 31. decembra 2011. godine. Kapitalni zahtev za kreditni rizik je raspoređen po klasama izloženosti kao što sledi:

Klasa izloženosti	RSD '000 Kapitalni zahtev
Država i centralne banke	-
Teritorijalne autonomije i jedinice lokalne samouprave	18.335
Javna administrativna tela	-
Banke	70.652
Privredna društva	2.933.252
Fizička lica	1.631.973
Izloženosti obezbeđene hipotekama na nepokretnostima	311.997
Dospela nenaplaćena potraživanja	29.414
Ostale izloženosti	127.007
Ukupno	5.122.630

Tabela 5: Kapitalni zahtev za kreditni rizik po klasama izloženosti

4.1.2. TRŽIŠNI RIZICI

Na dan 31. decembra 2011. Godine, Banka obračunava regulatorni kapitalni zahtev za pokriće sledećih tržišnih rizika: cenovni rizik po osnovu dužničkih hartija od vrednosti i devizni rizik.

Kapitalni zahtev za cenovni rizik po osnovu dužničkih hartija od vrednosti jednak je zbiru kapitalnih zahteva za specifični i opšti cenovni rizik po osnovu ovih hartija, pomnožen sa 1,5. Kapitalni zahtev za opšti cenovni rizik po osnovu dužničkih hartija od vrednosti izračunava se primenom metoda dospeća. Na dan 31. decembra 2011. godine, Banka nije bila izložena specifičnom cenovnom riziku po osnovu dužničkih hartija od vrednosti.

Kapitalni zahtev za devizni rizik Banka izračunava množenjem zbira ukupne otvorene devizne pozicije i apsolutne vrednosti neto otvorene pozicije u zlatu sa 12%.

U tabeli ispod je prikazan kapitalni zahtev za pokriće tržišnih rizika po pojedinačnim vrstama rizika na dan 31. decembra 2011. godine:

	<i>RSD '000</i>
Tržišni rizici	Kapitalni zahtev
Kapitalni zahtev za cenovni rizik po osnovu dužničkih hartija od vrednosti	6.038
Kapitalni zahtev za devizni rizik	24.097
Ukupno	30.135

Tabela 6: Kapitalni zahtev za tržišne rizike

4.1.3. OPERATIVNI RIZIK

Za izračun regulatornog kapitalnog zahteva za operativni rizik Banka primenjuje pristupa osnovnog indikatora (engl. *Basic Indicator Approach* – BIA).

Na dan 31. decembra 2011. godine, kapitalni zahtev za operativni rizik je iznosio RSD 627.997 hiljada.

5. PROCES INTERNE PROCENE ADEKVATNOSTI KAPITALA

5.1. PROCES

Proces interne procene adekvatnosti kapitala (engl. *Internal capital adequacy assessment process - ICAAP*) je uspostavljen sa ciljem utvrđivanja i održavanja na kontinuiranoj osnovi internog kapitala koji Banka smatra adekvatnim za pokriće vrste i nivoa rizika kojima je izložena. ICAAP u osnovi služi da proceni da li Banka može da „priušti“ preuzete rizike poređenjem svog rizičnog profila sa internim kapitalom (potencijalima za pokriće).

ICAAP je uspostavljen kako bi kontinuirano pružao podršku proaktivnom i doslednom upravljanju rizicima Banke, pri tom obezbeđujući adekvatan kapacitet kapitala koji odražava vrstu i nivo rizika Bančinog rizičnog profila. ICAAP definiše pravila za kvantifikaciju svih materijalno značajnih rizika kojima je Banka izložena ili može biti izložena, nezavisno od zahteva regulatora definisanih Odlukom NBS o adekvatnosti kapitala banaka.

Dalje, ICAAP je uspostavljen kako bi odrazio strategiju upravljanja kapitalom i obezbedio proaktivno upravljanje kapitalom. Planiranjem internog kapitala, Banka obezbeđuje održavanje nivoa i strukture kapitala koji mogu da podrže očekivani rast plasmana, buduće izvore sredstava i njihovo korišćenje, politiku dividendi kao i sve promene u kapitalnim zahtevima regulatora.

ICAAP, kao alat za upravljanje, prevashodno teži sledećem:

- Analizi, praćenju i izveštavanju o rizičnom profilu Banke;
- Analizi, praćenju i izveštavanju o adekvatnosti internog kapitala Banke/ potencijalima za pokriće nasuprot rizičnom profilu;
- Predviđanju trendova u vezi sa Bančnim rizičnim profilom kao i kapitalom.

Proces interne procene adekvatnosti kapitala obuhvata sledeće faze:

- utvrđivanje materijalno značajnih rizika;
- računanje iznosa potrebnog internog kapitala za pojedinačne rizike, t.j. ekonomskog kapitala;
- određivanje ukupnog internog kapitala;
- poređenje iznosa kapitala obračunatog u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banaka (t.j. regulatorni kapital) i iznosa potrebnog internog kapitala;

U sklopu ICAAP-a, interno je kreiran model za određivanje kapaciteta za preuzimanje rizika (engl. *Risk-bearing Capacity Calculation - RCC*) kojim se određuje adekvatnost internog kapitala u skladu sa zahtevima ICAAP-a. RCC se koristi za merenje rizika kojima je Banka izložena i njihovo poređenje sa internim kapitalom kojim Banka raspolaže za pokriće tih rizika. U osnovi on određuje da li Banka može da „priušti“ preuzete rizike poređenjem svog ekonomskog kapitala sa internim kapitalom.

Odlučeno je da, za potrebe ICAAP-a, Banka razmatra jedino materijalno značajne rizike prilikom obračuna ekonomskog kapitala u okviru RCC modela. Preciznije, ekonomski kapital predstavlja iznos kapitala potreban za pokriće svih materijalno značajnih rizika kojima je Banka izložena, a obračunat primenom ekonomskih mera opisanih u nastavku teksta i bez primene efekata diversifikacije. Ekonomski kapital se zatim poredi sa internim kapitalom (potencijal za pokriće) koji je jednak kapitalu iz bilansa stanja. Interni kapital se razlikuje od regulatornog kapitala obračunatog u skladu sa Odlukom NBS o adekvatnosti kapitala banaka.

Generalno, suma potencijala za pokriće mora da bude veća ili jednaka ukupnom rizičnom profilu Banke. Banka je definisala Maksimalni iznos preuzimanja rizika (engl. *Maximum Risk Exposure Limit - MREL*) kao jednu od mera za izražavanje i praćenje rizičnog apetita Banke. MREL je određen kako suma potencijala za pokriće umanjena za rezultat stres testiranja, čime se oslikavaju efekti potencijalnih ali mogućih budućih negativnih događaja ili pogoršanja u ekonomskom okruženju koja mogu imati negativni efekat na Banku.

Takođe, razvijen je sistem semafora kako bi se uprava obavestila do kog nivoa je iskorišćen MREL Banke i kako bi se obezbedilo dovoljno vremena da se reaguje na promene primenom mera bilo na strani rizika bilo na strani kapitala.

Prilikom interne procene adekvatnosti kapitala Banka uvažava lokalne regulatorne zahteve, konkretno Odluku Narodne banke Srbije o upravljanju rizicima banke (Službeni Glasnik RS br. 45/2011 i 94/2011). Istovremeno, Banka se usklađuje sa standardima Erste Grupe (u daljem tekstu: Grupa)¹,

ICAAP metodologija Banke je uspostavljena tokom 2011. godine.

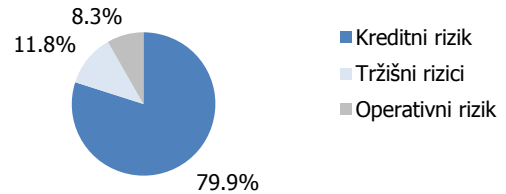
Slika sa desne strane prikazuje učešće pojedinačnih vrsta rizika u ekonomskom kapitalu Banke.

Rezultati obračuna kapaciteta za preuzimanje rizika su prikaza u tabeli ispod:

Kapacitet preuzimanja rizika na dan 31 decembra 2011. godine	RSD '000
Ekonomski kapital	8.133.797
Interni kapital	14.476.006
Višak	6.342.209

Tabela 7: Kapacitet preuzimanja rizika

Ekonomski kapital prema vrsti rizika u %

¹ Standardi Grupe su u skladu sa regulativom Bazela II Stub 2 (Proces pregleda od strane regulatora, kako je navedeno u direktivi EU br. 2006/48).

5.2. MATERIJALNO ZNAČAJNI RIZICI

Materijalna značajnost rizika je ocenjena na osnovu jasnih kvantitativnih i kvalitativnih faktora definisanih za svaku vrstu rizika, pri čemu su se u isto vreme uzete u razmatranje kompleksnost poslovanja Banke kao i specifičnosti okruženja u kojem posluje.

Banka trenutno sledeće rizike procenjuje kao materijalno značajne i sledstveno ih uzima u obzir prilikom određivanja kapaciteta za preuzimanjem rizika:

- Kreditni rizik
- Tržišni rizik u knjizi trgovanja
- Tržišni rizik u bankarskoj knjizi
- Operativni rizik

Kapitalni zahtev za kreditni rizik u okviru Banke se za potrebe ICAAP-a izračunava kao 12% aktive ponderisane kreditnim rizikom obračunate u skladu sa zahtevima Grupe za potrebe Stuba 1, a u skladu sa Austrijskim propisima koji regulišu solventnost (Austrijska regulativa: *Solvency Regulation, Austrian Federal Law Gazette II No 374/2006 and 253/2007*)². Trenutni Bančin obračun aktive ponderisane kreditnim rizikom za potrebe izveštavanja prema Grupi je zasnovan na standardizovanom pristupu i Banka će nastojati da u narednom periodu implementira IRB pristup.

Za tržišni rizik u knjizi trgovanja Banka primenjuje VaR pristup zasnovan na dnevnim istorijskim simulacijama za izračunavanje jednodnevnog VaR parametra uz interval poverenja od 99%, koji se zatim prevodi na period od godinu dana uz interval poverenja od 99,9%.

Za tržišni rizik u bankarskoj knjizi Banka primenjuje pristup istorijskih simulacija koji se zasniva na trenutnoj poziciji bilansa stanja Banke i promenama tržišnih kamatnih stopa na godišnjem nivou tokom prethodnih pet godina. Trenutna pozicija bilansa stanja se ponovno procenjuje primenom scenarija koji odgovara najnepovoljnijoj promeni tržišnih kamatnih stopa na godišnjem nivou.

Za potrebe obračuna kapitalnog zahteva za operativni rizik Banka primenjuje pristup osnovnog indikatora (engl. *Basic Indicator Approach - BIA*).

² Najveća razlika između lokalne NBS i austrijske regulative koje pokrivaju kapitalnu adekvatnost se odnosi na ponder kreditnog rizika koji se dodeljuje izloženostima u klasi izloženosti Država i centralne banke u valuti koja nije RSD – u skladu sa lokalnom regulativom dodeljuje se ponder kreditnog rizika 0% dok se za potrebe izveštavanja u skladu sa austrijskim propisima dodeljuje ponder od 100%.

6. VRSTE RIZIKA

6.1. KREDITNI RIZIK

6.1.1. UPRAVLJANJE I KONTROLA

Kreditni rizik je rizik da će Banka pretrpeti gubitak zbog toga što njeni komitenti ili ugovorne strane neće moći u potpunosti ili delimično da izmire svoje dospele obaveze prema Banci u ugovorenim rokovima.

Poslovna politika Banke zahteva i predviđa maksimalnu zaštitu od izloženosti kreditnom riziku, kao najznačajnijem riziku u bankarskom poslovanju. Banka svojim internim aktima, politikama i procedurama koje se odnose na upravljanje rizicima, obezbeđuje adekvatan sistem upravljanja kreditnim rizikom kojim se isti svodi na prihvatljiv nivo.

Kreditni rizik Banke je uslovljen kreditnom sposobnošću dužnika, njegovom blagovremenošću prilikom izvršavanju obaveza prema Banci kao i kvalitetom instrumenata obezbeđivanja potraživanja.

Banka kontroliše i upravlja kreditnim rizikom prevashodno uspostavljanjem rigoroznih procesa za utvrđivanje minimalne kreditne sposobnosti dužnika prilikom odobrenja plasmana kao i za redovno praćenje iste za sve vreme trajanja ugovornog odnosa, definisanjem različitih nivoa odlučivanja prilikom odobrenja plasmana (koji odražavaju znanje i iskustvo zaposlenih), uspostavljanjem limita kojima se definiše nivo rizika koji je Banka voljna da prihvati na nivou pojedinačnih komitenata, geografskih područja i industrija kao i kroz praćenje tih limita.

6.1.2. DEFINICIJA DOSPELIH NENAPLAĆENIH POTRAŽIVANJA

Banka kontinuirano, korišćenjem velikog broja instrumenata za upravljanje rizikom, procenjuje sposobnosti klijenata da izmire svoje obaveze. To uključuje i kontinuirano praćenje portfolija kredita koji su u docnji.

Potraživanja se smatraju da su docnji počevši od dana kada se realizuje jedna od sledećih situacija:

- klijent nije izvršio blagovremeno ugovoreno plaćanje i iznos neplaćanja je materijalan³;
- klijent je prekoračio dozvoljenu kreditnu liniju.

6.1.3. ISPRAVKA VREDNOSTI BILANSNE AKTIVE I REZERVISANJA ZA GUBITKE PO VANBILANSNIM STAVKAMA

Kreditni rizik svojstven bankarskom poslovanju se uzima u obzir obračunom ispravke vrednosti kredita i plasmana priznatih u bilansu stanja i rezervisanja za gubitke po vanbilansnim stavkama (u daljem tekstu: formiranjem ispravke vrednosti) u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardima (MRS)/ Međunarodnim standardima finansijskog izveštavanja (MSFI):

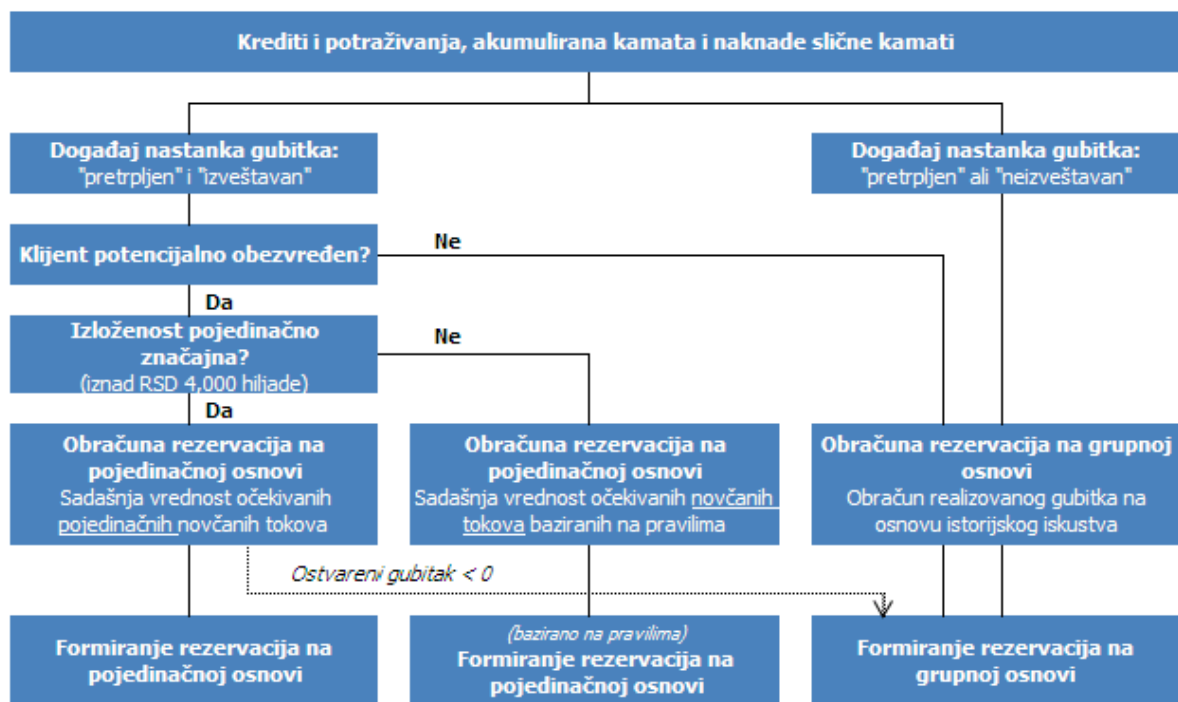
Banka formira ispravku vrednosti na individualnoj i grupnoj osnovi.

³ Iznos u docnji se smatra materijalnim ukoliko je veći od 1% plasmana ili RSD 10.000 (RSD 1.000 za Retail klijente), u zavisnosti koji je iznos veći.

Ispravka vrednosti na individualnoj osnovi se formira kada postoji objektivan dokaz da je kreditna izloženost obezvređena. Izloženost se smatra obezvređenom ako i samo ako postoji objektivan dokaz umanjenja vrednosti kao rezultat jednog ili više događaja koji se odigrao nakon prvobitnog priznavanja plasmana (događaj "nastanka gubitka") i taj nastanak gubitka (ili nastanci gubitka) ima uticaja na procenjene buduće novčane tokove gotovine od plasmana koji se mogu pouzdano proceniti.

Ispravka vrednosti na grupnoj osnovi se primenjuje na plasmane koji ne pokazuju objektivan dokaz o obezvređenju i koji stoga nisu bili predmet individualne procene. Ispravka vrednosti na grupnoj osnovi se formiraju kako bi se pokrili pretrpljeni ali neizveštavani gubici (engl. *incurred but not detected losses*), odnosno u situaciji kada pravo obezvređenje nije još uvek nastalo. Za ove plasmane se obračunava ispravka vrednosti iako nema dokaza o obezvređenju, obzirom da iskustvo ukazuje na to da će neki od njih vremenom ući u status neizmirenja obaveza. Ispravka vrednosti na grupnoj osnovi se formira i za plasmane koji su bili predmet individualne procene a za koje nije utvrđena ispravka vrednosti.

Prikazani proces formiranja ispravka vrednosti se primenjuje u Banci:

Događaj nastanka gubitka

Događaj nastanka gubitka nagoveštava da Banka neće biti u mogućnosti na naplati celokupno ugovoreno potraživanje (glavnicu, kamatu i/ili naknadu). Smatra se da je klijent u statusu neizmirenja obaveza ukoliko se realizuje sledeći događaj nastanka gubitka:

- dužnik ne izmiruje materijalne obaveze duže od 90 dana po dospeću tih obaveza, ili
- mala je verovatnoća da će dužnik da izmiri svoj dug u potpunosti usled: finansijskih problema, restrukturiranja potraživanja sa finansijskim gubitkom po Banku, bankrotstva ili likvidacije kao i drugih događaja koji dovode do zaključka da je mala verovatnoća da će dužnik u potpunosti izmiriti svoj dug prema Banci.

Pojedinačno procenjivanje ispravke vrednosti

Za svaku obezvređenu izloženost obračunava se ispravka vrednosti primenom metoda diskontovanja novčanih tokova.

Obezvređeni klijenti sa ukupnom izloženosti jednakom ili većom od praga materijalnosti od RSD 4.000 hiljada se smatraju pojedinačno značajnim. Za pojedinačno značajne obezvređene plasmane obračun obezvređenja se sprovodi na individualnoj osnovi metodom diskontovanih novčanih tokova, gde očekivane novčane tokove iz poslovanja klijenta i po osnovu realizacije kolaterala procenjuje nadležni zaposleni Direkcije upravljanja rizičnim i spornim plasmanima (tzv. *Workout manager*). Ispravka vrednosti je razlika između knjigovodstvene vrednosti obezvređenog plasmana i sadašnje vrednosti očekivanih novčanih tokova, diskontovanih primenom originalne efektivne kamatne stope za taj plasman.

Za individualno značajne plasmane kod kojih je na individualnoj osnovi bilo procenjivano i nije prepoznato obezvređenja, se obračunava grupna ispravka vrednosti.

Za obezvređene izloženosti koje se ne smatraju pojedinačno značajnim, obračun se sprovodi automatski na osnovu pravila. Klijenti koji pripadaju ovom pod-portfoliju se klasifikuju prema kriterijumu redovnosti prilikom izmirivanja obaveza.

Grupno procenjivanje ispravke vrednosti

Krediti koji ne pokazuju objektivni dokaz o obezvređenju se razvrstavaju u grupe na osnovu sličnih karakteristika kreditnog rizika i njihove odgovarajuće grupne rezervacije se obračunavaju u zavisnosti od karakteristika grupe i nivoa kreditnog rizika.

Budući novčani tokovi za grupu sredstava za koja se na grupnoj osnovi formira ispravka vrednosti se procenjuju na osnovu ugovoreni novčanih tokova i iskustva o ostvarenim gubicima po kreditima za sredstva sa karakteristikama kreditnog rizika sličnim onima u grupi.

Istorijsko iskustvo o ostvarenim gubicima se podešava na osnovu informacija koje odražavaju efekte trenutnih uslova koji nisu imali uticaj na godine na koje se odnosu istorijsko iskustvo o ostvarenim gubicima i kojima se eliminišu efekti uslova koji su postojali a više trenutno ne postoje.

Banka na redovnoj osnovi proverava metodologiju i pretpostavke koje se koriste za procenu budućih novčanih tokova s ciljem da se smanje razlike između procenjenih i ostvarenih gubitaka.

6.1.4. KVANTITATIVNA OBJAVLJIVANJA

Bruto izloženost Banke kreditnom riziku nakon računovodstvenih otpisa, izuzimajući efekte tehnika ublažavanja kreditnog rizika, na dan 31. decembra 2011. godine je prikazana u tabeli ispod⁴:

Klasa izloženosti	Izloženost (RSD '000)	Izloženost (% ukupnog)
Država i centralne banke	19.351.682	17,1%
Teritorijalne autonomije i jedinice lokalne samouprave	338.985	0,3%
Javna administrativna tela	14.444	0,0%
Banke	18.956.341	16,8%
Privredna društva	36.269.407	32,1%
Fizička lica	22.217.457	19,7%
Izloženosti obezbeđene hipotekama na nepokretnostima	3.882.642	3,4%
Dospela nenaplaćena potraživanja	7.443.390	6,6%
Ostale izloženosti	4.538.452	4,0%
Ukupno	113.012.800	100,0%

Tabela 8: Bruto izloženost nakon računovodstvenih otpisa po klasama izloženosti

⁴ Iznos prosečne bruto izloženosti kreditnom riziku nakon računovodstvenih otpisa, efekta tehnika ublažavanja kreditnog rizika, tokom perioda izveštavanja nije prikazan obzirom da nisu raspoloživi relevantni istorijski podaci.

Sledeće tabele predstavljaju sveobuhvatni prikaz bruto izloženosti kreditnom riziku prema materijalno značajnim geografskim oblastima.

Geografska oblast	Izloženost (RSD '000)	Izloženost (% ukupnog)
Srbija	103.006.574	91,2%
Austrija	7.694.025	6,8%
Ostale zemlje	2.312.201	2,0%
Ukupno	113.012.800	100,0%

Tabela 9: Bruto izloženost prema materijalno značajnim geografskim oblastima

Geografska oblast	Klasa izloženosti	Izloženost (RSD '000)
Srbija	Država i centralne banke	19.351.682
	Teritorijalne autonomije i jedinice lokalne samouprave	338.985
	Javna administrativna tela	14.444
	Banke	9.780.858
	Privredna društva	35.452.984
	Fizička lica	22.203.137
	Izloženosti obezbeđene hipotekama na nepokretnostima	3.882.642
	Dospela nenaplaćena potraživanja	7.443.390
	Ostale izloženosti	4.538.452
Austrija	Banke	7.694.025
Ostale zemlje	Banke	1.481.458
	Privredna društva	816.423
	Fizička lica	14.320
Total		113.012.800

Tabela 10: Bruto izloženost prema materijalno značajnim geografskim oblastima po klasama izloženosti

Tabele ispod daju pregled bruto izloženosti kreditnom riziku prema sektorima po klasama izloženosti kao i sveobuhvatni pregled klase izloženosti Dospela nenaplaćena potraživanja.

Sektor	Izloženost (RSD '000)	Izloženost (% ukupnog)
Stanovništvo	24.971.055	22,1%
Prerađivačka industrija i rudarstvo	13.630.411	12,1%
Trgovina	8.353.886	7,4%
Energetika	1.146.227	1,0%
Poljoprivreda, lov, ribolov i rudarstvo	1.489.759	1,3%
Građevinarstvo	4.825.100	4,3%
Saobraćaj i komunikacije, turizam, ugostiteljstvo i usluge	10.207.062	9,0%
Preduzetnici	977.441	0,9%
Poljoprivredni proizvođači	1.009.784	0,9%
Banke	37.710.366	33,4%
Ostale finansijske organizacije	205.479	0,2%
Ostalo	8.486.230	7,5%
Izloženost	113.012.800	100,0%

Tabela 11: Bruto izloženost prema sektoru

Sektor	Klasa izloženosti	Izloženost (RSD '000)	Izloženost (% ukupnog)
Stanovništvo	Fizička lica	21.095.758	18,7%
	Izloženosti obezbeđene hipotekama na nepok.	2.673.377	2,4%
	Dospela nenaplaćena potraživanja	1.201.920	1,1%
Prerađivačka industrija i rudarstvo	Privredna društva	11.914.938	10,5%
	Izloženosti obezbeđene hipotekama na nepok.	246.929	0,2%
	Dospela nenaplaćena potraživanja	1.468.544	1,3%
Trgovina	Privredna društva	7.124.574	6,3%
	Izloženosti obezbeđene hipotekama na nepok.	371.199	0,3%
	Dospela nenaplaćena potraživanja	858.113	0,8%
Energetika	Privredna društva	1.143.166	1,0%
	Dospela nenaplaćena potraživanja	3.061	0,0%
Poljoprivreda, lov, ribolov i rudarstvo	Privredna društva	1.336.806	1,2%
	Izloženosti obezbeđene hipotekama na nepok.	48.100	0,0%
	Dospela nenaplaćena potraživanja	104.853	0,1%
Građevinarstvo	Privredna društva	4.051.340	3,6%
	Izloženosti obezbeđene hipotekama na nepok.	145.711	0,1%
	Dospela nenaplaćena potraživanja	628.049	0,6%
Saobraćaj i komunikacije, turizam, ugostiteljstvo i usluge	Privredna društva	9.181.421	8,1%
	Izloženosti obezbeđene hipotekama na nepok.	270.554	0,2%
	Dospela nenaplaćena potraživanja	755.087	0,7%
Preduzetnici	Privredna društva	179.768	0,6%
	Fizička lica	637.231	0,2%
	Izloženosti obezbeđene hipotekama na nepok.	65.759	0,1%
	Dospela nenaplaćena potraživanja	94.682	0,1%
Poljoprivredni proizvođači	Privredna društva	238.962	0,4%
	Fizička lica	484.467	0,2%
	Izloženosti obezbeđene hipotekama na nepok.	55.715	0,0%
	Dospela nenaplaćena potraživanja	230.640	0,2%
Banke	Država i centralne banke	14.316.589	12,7%
	Banke	18.855.126	16,7%
	Dospela nenaplaćena potraživanja	199	0,0%
	Ostale izloženosti	4.538.452	4,0%
Ostale finansijske organizacije	Banke	81.691	0,1%
	Privredna društva	39.644	0,0%
	Izloženosti obezbeđene hipotekama na nepok.	1.026	0,0%
	Dospela nenaplaćena potraživanja	83.118	0,1%
Ostalo	Država i centralne banke	5.035.093	4,5%
	Teritorijalne autonomije i jedinice lokalne samouprave	338.985	0,3%
	Javna administrativna tela	14.444	0,0%
	Banke	19.524	0,0%
	Privredna društva	1.058.788	0,9%
	Izloženosti obezbeđene hipotekama na nepok.	4.272	0,0%
	Dospela nenaplaćena potraživanja	2.015.124	1,8%
	Ukupno		113.012.800

Tabela 12: Bruto izloženost prema sektoru po klasama izloženosti

Klasa izloženosti	Dospela nenaplaćena potraživanja	Izloženost (RSD '000)	Izloženost (% ukupnog)
Banke		8.358	0,1%
Privredna društva		5.907.789	79,4%
Fizička lica		1.527.242	20,5%
Ukupno		7.443.390	100,0%

Tabela 13: Iznos bruto izloženosti i obezvređenja klase izloženosti Dospela nenaplaćena potraživanja po inicijalnoj klasi izloženosti

Raspodela Bruto izloženosti prema preostalom dospeću je prikazana ispod.

Preostali rok dospeća	Izloženost (RSD '000)	Izloženost (% ukupnog)
< 1 godine	71.526.960	63,3%
1 – 3 godine	11.197.396	9,9%
> 3 godine	30.288.444	26,8%
Ukupno	113.012.800	100,0%

Tabela 14: Bruto izloženost prema preostalom roku dospeća

Klasa izloženosti	Izloženost			RSD '000
	<1 godine	1 – 3 godine	>3 godine	Ukupno
Država i centralne banke	18.935.512	416.170	-	19.351.682
Teritorijalne autonomije i jedinice lokalne samouprave	9.235	25.568	304.182	338.985
Javna administrativna tela	14.444	-	-	14.444
Banke	18.949.613	5.702	1.026	18.956.341
Privredna društva	18.380.533	6.179.045	11.709.829	36.269.407
Fizička lica	4.651.941	3.623.338	13.942.178	22.217.457
Izloženosti obezbeđene hipotekama na nepokretnostima	240.528	426.855	3.215.259	3.882.642
Dospela nenaplaćena potraživanja	5.806.702	520.718	1.115.970	7.443.390
Ostale izloženosti	4.538.452	-	-	4.538.452
Ukupno	71.526.960	11.197.396	30.288.444	113.012.800

Tabela 15: Bruto izloženost prema preostalom roku dospeća i po klasi izloženosti

U tabeli ispod je prikaz promena u ispravkama vrednosti bilansne aktive i rezervisanjima za gubitke po vanbilansnim stavkama (t.j. obezvređenju).

	Obezvređenje (RSD '000)
Obezvređenja na dan 01. januara 2011. godine	4,977,280
Obezvređenja u toku godine	7,908,417
Ukidanje obezvređenja u toku godine	(6,936,178)
Otpis obezvređenja u toku godine	-
Ostala prilagodavanja	(14,573)
Obezvređenje na dan 31. decembra 2011. godine	5,934,946

Tabela 16: Promene u ispravkama vrednosti

Na dan 31. decembra 2011. godine, obračunata i potrebna rezerva za procenjene gubitke, obračunate u skladu sa zahtevima Odluke NBS o klasifikaciji bilansne aktive i vanbilansnih stavki banke, po vrstama druge ugovorne strane, iznosila je⁵:

Ugovorna strana	Kategorija klasifikacije					Ukupno
	A	D	V	G	D	
Banke	29.075	95.132	22.290	-	80.944	227.441
Javna preduzeća	4.222.761	206.975	11.866	-	-	4.441.602
Druga preduzeća	15.939.455	8.531.072	4.003.916	1.937.190	3.167.806	33.579.439
Preduzetnici	534.051	217.461	60.878	53.709	77.149	943.248
Javni sektor	-	329.753	-	-	-	329.753
Stanovništvo	19.084.519	177.194	49.736	451.670	1.132.549	20.895.668
Strana lica	2.905.174	277.417	-	3	31.198	3.213.792
Poljoprivrednici	344.174	24.917	58.079	53.774	130.512	611.456
Drugi komitenti	89.297	63.191	15	32.165	1.489.919	1.674.587
Ukupno izloženost:	43.148.506	9.923.112	4.206.780	2.528.511	6.110.077	65.916.986
Obračunata posebna rezerva za procenjene gubitke	-	164.088	510.922	681.177	6.103.538	7.459.725
Obezvređenje	659.061	247.938	141.667	397.699	4.480.139	5.926.504
Potrebna rezerva iz dobiti za procenjene gubitke	-	17.088	380.477	412.461	1.626.086	2.436.112

Tabela 17: Bruto izloženost prema NBS klasifikaciji

⁵ Izloženost prikazana u tabeli se razlikuje od izloženosti za potrebe obračuna aktive ponderisane kreditnim rizikom usled različitih principa primenjenih prilikom obračuna osnovne za klasifikaciju obračunate u skladu sa Odlukom NBS o klasifikaciji bilansne aktive i vanbilansnih stavki banke i obračuna osnovne za aktivu ponderisanu kreditnim rizikom obračunate u skladu sa Odlukom NBS o adekvatnosti kapitala banke.

6.1.5. TEHNIKE UBLAŽAVANJA KREDITNOG RIZIKA

Upravljanje i kontrola

U sklopu procesa izračunavanja kapitalnog zahteva za kreditni rizik, Direkcija upravljanja strateškim rizicima, nakon kontrole ispunjenosti primenljivih zakonskih propisa definisanih Odlukom NBS o adekvatnosti kapitala banaka, odlučuje da li će se određeni kolateral prihvatiti kao instrument ublažavanja kreditnog rizika. Stavke kolaterala prihvatljive kao instrument ublažavanja kreditnog rizika su detaljno objašnjene u posebnoj internoj proceduri Banke kojoj se definišu primenljivi instrument ublažavanja kreditnog rizika kao i uslovi za priznavanje instrumenta ublažavanja kreditnog rizika.

Osnovne vrste instrumenata materijalne kreditne zaštite

Banka prevashodno primenjuje gotovinu i gotovinske ekvivalente deponovane kod Banke kao instrumente materijalne kreditne zaštite.

Banka još uvek ne primenjuje bilansno i vanbilansno netiranje kao tehnike ublažavanja kreditnog rizika.

Osnovne vrste pružalaca kreditne zaštite po osnovu garancija i kreditnih derivata

Garancije koje se primenjuju kao nematerijalna kreditna zaštita su pružene od strane:

- država – samo garancija pružena od strane Republike Srbije je primenljiva na dan 31. decembra 2011. godine;
- komercijalnih banaka dovoljnog kreditnog kvaliteta – izloženostima obezbeđenim garancijom banke sa preostalim rokom dospeća dužim od tri meseca, Banka dodeljuje ponder kreditnog rizika države u kojoj banka garantom ima sedište ili ponder kreditnog rizika 50%, zavisno od toga koji je ponder veći.

Kreditni derivati nisu bili ugovarani tokom izveštajnog perioda.

Izloženosti obezbeđene hipotekama na nepokretnosti

Stambene nepokretnosti, odnosno objekti i zemljište u kojima stanuje vlasnik te nepokretnosti ili ju je dao u zakup (ili namerava da u njoj stanuje ili da je da u zakup) se priznaju kao instrumenti zaštite kada se ispune svi zahtevi definisani Odlukom NBS o adekvatnosti kapitala banaka. Međutim, ispunjenost propisanih zahteva predstavlja preduslov za klasifikaciju date izloženosti u posebnu klasu izloženosti, Izloženosti obezbeđene hipotekama na nepokretnosti, kojoj se dodeljuje povoljniji ponder kreditnog rizika, umesto priznavanje efekata tehnike ublažavanja kreditnog rizika.

Kvantitativna objavljanja

U tabeli ispod su prikazane izloženosti pre i nakon korišćenja kreditne zaštite, odnosno prilagođavanja za efekte tehnika ublažavanja rizika (engl. *Credit Risk Mitigation – CRM*), za svaki nivo kreditnog kvaliteta, uključujući i izloženosti koje predstavljaju odbitne stavku od kapitala.

Klasa izloženosti	Pondr rizika	Izloženost	Izloženost nakon CRM ⁶	RSD '000
				Izloženost (% ukupnog)
Država i centralne banke	0%	19.351.682	23.553.967*	17,1%
Teritorijalne autonomije i jedinice lokalne samouprave	50%	338.985	331.850	0,3%
Javna administrativna tela	0%	14.444	14.026	0,0%
Banke	20%	18.108.284	18.060.858	16,0%
	50%	39.496	22.918	0,0%
	100%	771.937	771.111	0,7%
	150%	36.624	36.624	0,0%
Privredna društva	100%	36.269.407	29.623.643*	32,1%
Fizička lica	75%	21.005.986	20.019.716	18,6%
	100%	1.211.471	1.095.902	1,1%
Izloženosti obezbeđene hipotekama na nepokretnosti	35%	3.882.642	3.794.884	3,4%
Dospela nenaplaćena potraživanja	100%	7.243.841	1.640.005	6,4%
	150%	199.549	194.543	0,2%
Ostale izloženosti	0%	3.408.238	3.408.238	3,0%
	100%	1.130.214	1.116.692	1,0%
Ukupno		113.012.800	103.684.977	100,0%

Tabela 18: Bruto izloženost pre i nakon CRM po klasama izloženosti

Rizik koncentracije po osnovu tehnika ublažavanja kreditnog rizika predstavlja rizik od nastanka štetnih korelacija po osnovu korišćenja ovih tehnika. To se može odraziti na nivo individualnog klijenta ali i na nivo portfolija segmentisanog po geografskim oblastima, industrijskim sektorima ili vrsti obezbeđenja. Rizik korelacije se nadgleda i identifikuju kroz proces nadgledanja različitih segmenata portfolija po vrsti kolaterala.

Bruto izloženost, predstavljena po klasama izloženosti, je obezbeđena sledećim vrstama instrumenata kreditne zaštite priznatim kao tehnike ublažavanja kreditnog rizika na dan 31. decembra 2011. godine:

Klasa izloženosti	Izloženost	Garancije	RSD '000
			Novčani depozit
Država i centralne banke	19.351.682	-	-
Teritorijalne autonomije i jedinice lokalne samouprave	338.985	-	-
Javna administrativna tela	14.444	-	-
Banke	18.956.341	-	-
Privredna društva	36.269.407	4.202.285*	771.363
Fizička lica	22.217.457	-	190.452
Izloženosti obezbeđene hipotekama na nepokretnosti	3.882.642	-	-
Dospela nenaplaćena potraživanja	7.443.390	-	4.268
Ostale izloženosti	4.538.452	-	-
Ukupno	113.012.800	4.202.285	966.083

Tabela 19: Bruto izloženost i CRM po vrstama CRM

*Ukupna iznos garancija prihvatljivih kao CRM se odnosi na garancije pružene od strane Države, što rezultira u zamenu pondera, odnosno uvećanje/ umanjene izloženosti između klasa izloženosti Privredna društva i Država i centralne banke

⁶ Iznos izloženosti nakon CRM se izračunava primenom CRM na Bruto izloženost nakon obezvređenja

6.2. KAMATNI RIZIK

6.2.1. UPRAVLJANJE I KONTROLA

Kamatni rizik je rizik promena tržišne vrednosti pozicija bilansa stanja kao posledica određenih promena oblika krive prinosa. Promene krive prinosa mogu da imaju negativan efekat na neto prihode od kamate kao i na iznos kamatno-osetljivih prihoda i troškova. Ove promene imaju takođe uticaj na tržišnu vrednost sredstava, obaveza i vanbilansnih stavki, obzirom da buduća plaćanja (i stoga sadašnja vrednost) variraju direktno u proporciji sa promenama kamatnih stopa. Kao posledica, efektivan proces upravljanja kamatnim rizikom kojim se uticaj promene kamatnih stopa na bilans stanja Banke održava u okviru odgovarajućih limita je od ključne važnosti za sigurnost i kreditnu sposobnost Banke.

6.2.2. MERENJE

U 2010. godini, Banka je instalirala poseban softver koji omogućava planiranje kao i modeliranje ponašanja i uticaja rizika kamatne stope na bilans stanja Banke. Ovaj softver odražava sve značajne izvore kamatnog rizika i izračunava uticaj izmena tih izvora na bilans stanja Banke. Podaci koji se odnose na trenutni portfolio, tržišni podaci na datum na koji se radi modeliranje i pretpostavke budućeg razvoja portfolija (volumen, margine, itd.) se unose u softver do strane zaposlenih Banke. Softver meri uticaj na profit kao i uticaj na tržišnu vrednost pozicija iz bankarske knjige.

Podaci u sistemu su organizovani na nivou računa/ proizvoda. Struktura na nivou računa odgovara strukturi bilansa stanja pripremljenog u skladu sa IRS/ IFRS, dok struktura na nivou proizvoda oslikava ponašanje valuta i kamatnih stopa proizvoda iz konkretne grupe.

Ključne pretpostavke prilikom merenja rizika

Proizvodi koji nemaju fiksni rok dospeća se simuliraju na osnovu sprovedenih analiza profila ročnosti/ kamatne stope. Za modeliranje ponašanja rizika kamatne stope kod proizvoda sa varijabilnom kamatnom stopom, Banka trenutno primenjuje interne transferne cene (pokretni prosek kratkoročnih i dugoročnih kamatnih stopa) uvećane za određenu marginu.

6.3. NAPOMENA O OSTALIM I NEOBJAVLJENIM PODACIMA

Objavljanja koja se odnose na kreditni rizik zahtevana u situacijama kada banka koristi IRB pristup za obračun kapitalnog zahtev, propisana Odlukom NBS o objavljanju podataka i informacija banke, nisu primenljiva obzirom da Banka koristi standardizovani pristup za obračun kapitalnog zahteva za kreditni rizik na dan 31. decembra 2011. godine. Objavljanja koja se odnose agencije za kreditni rejting nisu primenljiva na dan 31. decembra 2011. godine obzirom da eksterni kreditni rejtingi agencija za kreditni rejting nisu korišćeni kako bi izračunala aktiva ponderisana kreditnim rizikom.

Objavljanja koja se odnose na izloženost riziku druge ugovorne strane, propisana Odlukom NBS o objavljanju podataka i informacija banke, nisu primenljiva obzirom da Banke nije izložena riziku druge ugovorne strane na dan 31. decembra 2011. godine.

Objavljanja o tržišnim rizicima, propisana Odlukom NBS o objavljanju podataka i informacija banke, nisu primenljiva obzirom da Banka ne primenjuje pristup internih modela za izračunavanje kapitalnih zahteva za tržišne rizike. Za više detalja o upravljanju tržišnim rizicima videti Napomene uz finansijske izveštaje za godinu koja se završila 31. decembar 2011. godine, napomena broj 32.4.

Objavljanja o operativnom riziku, propisana Odlukom NBS o objavljanju podataka i informacija banke, nisu primenljiva obzirom da Banka ne primenjuje napredni pristup za izračunavanje kapitalnih zahteva za operativni rizik. Za više detalja o upravljanju operativnim rizikom videti Napomene uz finansijske izveštaje za godinu koja se završila 31. decembar 2011. godine, napomena broj 32.8.

Objavljanja koja se odnose na izloženosti po osnovu vlasničkih ulaganja u bankarskoj knjizi se nalaze u Napomenama uz finansijske izveštaje za godinu koja se završila 31. decembar 2011. godine, napomena broj 2.6.5, 3c, 3, 12, 13,19, 32.2a, 32.3, 32.4.2 i 32.10.

Novi Sad, 31. maj 2012. godine

Odobreno od strane uprave Erste Bank a.d., Novi Sad: